

"העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל-אביב, רחוב גורדון 3, מל. 03-232262/3/4. תאריך: 136 • מען מכרמים: "עולמפרם" • העורך הראשי: אורי אכנרי • ראש המערכת: יוסי ינאי • כתב בכיר: יוסי הוימן • עורכת-בית: יוסי שנון • עורכת כיתוב: לילית כוזרון • צלמי מערכת: ציון צפיר וענת כרנאס • ראש המינהלה: בע"מ • מודפס ב"הדפוס החדש" בע"מ, תל-אביב, רחוב בין אכרהם סיטון • מהדקת המודעות: רפי זכרונן • המו"ל: "העולם הזה" אביגדור • הפצה "גד" בע"מ • גזפות צינקוגרפיה "כספי" בע"מ.

קיא ירי

ב שנים הראשונות של המדינה ב נפוץ סיפור, שהיה, כנראה, סיפור אמיתי.

כאשר הגיע הנשיא הראשון של המדינה, היים וייצמן לארץ, בפעם הראשונה אחרי היבחרו לתפקידו, באה פמליה של הממשלה החדשה לקבל את פניו בנמל התעופה לוד. בין מקבלי-פניו היה גם המפקדה הכללי הראשון של מישטרת-ישראל, יחזקאל סהר.

וייצמן הכיר את סהר היטב, כי בעבר כיהן סהר (או סהרוב) כאחד מנשאי-כסיו. וייצמן, שהיתה לו לשון ארסית ביותר, הצביע על כובע-המישטרה בעל עיטורי זהב, שפיאר את ראשו של סהר, ושאל בר-אדיש: "איזה מין כובע הוא זה, הצקל?" השיב סהר בגאווה: "זהו הכובע של המפקד הכללי של המישטרה!" תמה וייצמן: "ולכובע הזה לא דרוש ראש?"

מסהר

עד שפיר

מוסר-ההשכל של סיפור זה התגלה כעבור כמה שנים, בעיקבות פרשה שבה

דובר ארד מהרגע הראשון

זה התחיל בפרשת מינוי הדובר. לכאור זה — עניין קטן, אך כפי שמסתבר עתה, היתה בו חשיבות נסתרת.

מסכם את הדברים יוסי ינאי:

טקס חילופי המפק"לים, שנערך לפני שנה במטה הארצי בירושלים, היה אחד הימים השחורים של דובר-המישטרה, סגן ניצב ברוך לשם, הוא היה האיש של המפק"ל היוצא, היים תבורי, וידע על האפשרות שהמפק"ל הנכנס, הרצל שפיר, ירצה להחליפו בדובר משלו. עוד לפני כניסתו של שפיר לתפקיד נערכה בין השניים שיחה. שפיר הבטיח או ללשם: "בינתיים אתה בתפקיד".

בזמן הטקס הבחין לשם בעיתונאי דבר, המלווה את שפיר. לשם לא יחס לכך משמעות. אך כששמע במהדורת-החדשות של הארצהרניים באותו יום ששפיר מינה את ארד כדוברו, הבין מדוע השתתף ארד בטקס.

סיגנון זה, שהקורבן הראשון שלו היה ברוך לשם, נקבע עליידי הצמד שפיר-ארד כבר מהיום הראשון לשרות שניהם במישטרה. ימים אחדים אחר-כך כבר יכלו העיתונאים, המסקרים את ענייני המישטרה, להבין שלשם היה רק הקורבן הראשון.

שפיר ערך מסיבת-עיתונאים חגיגית, שאליה הוזמנו כתבי-המישטרה מכל רחבי הארץ. הוא הופיע כשלימינו ארד ולשמאלו ראש-הלישכה החדש שלו, ששפיר הביאו מצה"ל, אחרי שהדחיק את ראש-הלישכה של תבורי. עוד בפתיחת מסיבת-העיתונאים הודיע שפיר: "כל מה שייאמר כאן הוא הסיו, ולא לפירסום." העיתונאים הנדהמים סירבו להישאר יושבים במקומם תיחם: "לא באנו מלה-אביב ומחיפה כדי לשמוע דברים שהם אוף-דה-רדקורד." הם טענו כלפי שפיר, "אם נקבל ממקורות אחרים את מה שאתה מספר לנו כאן — לא נוכל לפרסם זאת!"

שפיר, שלא רצה בפיצוץ מסיבת-העיתונאים הראשונה שלו, נכנע. הוא הרצה על יעדי המישטרה, פירש את עיקרי תוכנית תירוש, שא החלה להירקם בראשו, וענה על שאלות. בסוף המסיבה לא יכול היה שפיר להתאפק, ונזף בעיתונאים, על

שהוא ככלות הכול האיש שיקבע מי יהיה המפק"ל הבא. עוד כשהיה איבצן סגן מפקד מחוז תל-אביב של המישטרה, בדרגת ניצב-משנה, נהג להתפאר לפני עיתונאים כי הוא יהיה מפק"ל המישטרה. נראה כי איבצן ייאלץ לחכות לתורה, לפחות כדי עוד כהונה אחת.

תחזית "העולם הזה" 2112

22 בפברואר 1978

ההתנהגות המחפירה שלכם, שאתם לא מכבדים את רצון המפק"ל לקיים מסיבת-עיתונאים אוף-דה-רדקורד."

אז פרצה סערה גדולה. העיתונאים השיבו לשפיר מנה אחת אפיים, ניסו להסביר לו שהמישטרה אינה צבא, וכמו כל מוסד ממשלתי אחר, חייבת המישטרה למסור מידע לציבור.

הקרע בין העיתונאים לשפיר לא אוחה מאז. ארד לא ניסה לחלץ את הבוס שלו ממצב בלתי-בריא זה. להיפך: יחסו של ארד לעמיתיו-לשעבר היה מתנשא ויהיר. לישכת דובר-המישטרה הפכה אחד המישטרים הסודיים במישטרה. קשה היה לקבל מארד ומצוות-עובדיו חומר על המישטרה, ועוד יותר קשה היה לקבל תגובות על אירועים או ידיעות שהגיעו לעיתונאים ממקורות עצמאיים משלהם.

לעומת זאת היה ארד פעיל ביותר אצל עורכי-העיתונים. בכל פעם שעיתונאי כתב מאמר או ידיעה שלא החמיאו למפק"ל, או לארד עצמו, היה ארד פונה לעורך-העיתון ומתלונן על הכתב. הוא הצליח לשבש לחלוטין את יחסי המפק"ל עם העיתונאים, אך לא רק עם העיתונאים. גם קצינים בכירים במטה הארצי ופקידים במשרד-הפנים לא יכלו לשאת את יחסו המתנשא של ארד כלפיהם. כל אותה עת העניק שפיר גיבוי מלא לארד. כשהיו עיתונאים, קצינים או פקידים בכירים מנסים להפנות את תשומת-לבו של המפק"ל לנוקים שמדיניות ה"דוברות של ארד גורמת למישטרה ולשפיר, היה שפיר מתעלם מהדברים. ארד היה איש-אמונה. ידיעות על מערכת הדוברות הקלוקלת

שער "העולם הזה" 1075 7 במאי 1958

לונת, לצד דיווח אוהד על הישגים והצלחות.

לכן לא היה זה אלא טיבעי שמילאנו תפקיד מכריע במערכה הגדולה, שהביאה לסילוק כל צמרת המישטרה בהנהגת יחזקאל סהר בשנות ה-50. מתחנו ביקורת הרי-פה על כמה מיורשי סהר, וכיניהם המפק"ל הקודם, היים תבורי, ועל כן גם עקבנו מקרוב אחרי צעדי הראשונים של הרצל שפיר, אחרי שנכנס לתפקידו. כפי שסיפרתי במדור הנדון בגיליון האחרון, הייתי בין הממליצים על מינויו.

כאשר עברתי השבוע על הכתבות הראשונות שלנו עם כניסת שפיר לתפקידו, נוכחתי לדעת שכבר ניבאנו בהן על העומד להתרחש. למעשה גילינו או את הזרעים, שנבטו כעבור שנה בפרשת ההדחה.

של המישטרה הגיעו גם לשר האחראי, הד"ר יוסף בורג. הוא הציע לשפיר להירשם כשהכשיל ארד בדיווח לא-אמיתי את שפיר בפרשת אורון ירון. גבר לחצו של בורג, אולם שפיר בלם את השר. ארד הוא ידידו של שפיר עוד מה"תקופה שבה לבש שפיר את מדי צה"ל, ושפיר אינו מפקיר ידידים.

יש הטוענים היום שארד הוא שגרם, בסופו של דבר, להדחתו של שפיר. בכל המיקרים האחרונים, שהיו גיבעולי-הקש ששברו את גב הגמל של בורג, וגרמו לו לפטר את המפק"ל, היה ארד מעורב, או אף הגורם.

ההקלטה הסמויה בפגישת-העיתונאים של אגף-המישטרה היתה יוזמה משותפת של המפק"ל והדובר. יש הטוענים ששפיר הוא זה שדחף את ארד להדליף מידע שיקרי לכתב ידיעות אחרונות, יוסי בר, בעניין שר-התעופה עדי-המדינה בפרשת חקירתו של שר-התעופה, אהרון אברהם-צירא. האחרים יודעים ששפיר נתן גיבוי למחדל זה של ארד.

לדברי ארד הוא ניסה, יחד עם שפיר, את המיסוך המביש בעניין "האמנת" כת-בי-המישטרה. שפיר מכחיש היום שהיתה לו יד בניסוח, אך ממשיך לתת גיבוי לארד: "זו היתה בסך הכל טיוטא."

בחודשים האחרונים הגביר בורג את לחצו על שפיר להיפטר מארד. בכך הצטרף בורג לעשרות עיתונאים ולמאות קציני-מישטרה, אולם שפיר התעקש וסייב.

שלושה ימים לפני הדחת שפיר, הודיע

המפכ"ל יבוטר?

כיווח שנערך בתחילת השבוע בין ראשי-הממשלה, מנחם בגין, לכוון שר הפנים, הד"ר יוסף בורג, רמן בורג, לראש-הממשלה, עדי-המדינה, לירי פינטורי, מפק"ל המישטרה, רביניצב הרצל שפיר:

בגין ביקש מבורג להמתין זמן מה עד שיערוך התייעות, אך נראה כי בורג עשוי לעשות כן לפני ישיבתה של ועדת-הכנסת, שתביע על הסרת הסינונו של שר-התעופה, אהרון אברהם-צירא, בורג חושש ממצב שבו, עלולה הוועדה להחליט על אי-הסרת הסינונו. בגלל דרך ניהול החקירה, והוא רוצה להטיל את כל האחריות על שפיר.

אם אכן יודח שפיר, ימונה במקומו ארד מניצב-המישטרה — ככל הנראה מפקד המחוז הדרומי, אריה איבצן.

תחזית "העולם הזה" 2260 24 בדצמבר, 1980

בורג לשפיר שהוא אינו מתכוון להאריך את כהונתו של ארד בשנה נוספת. שר-הפנים הוא החותם על מינוי קצינים חדשים ועל הארכת החוזים של הקצינים המשרתים במישטרה בפועל. שפיר ניסה להתווכח, אך החלטתו של בורג היתה סופית. אולי היה זה צחוק הגורל שארד שמע על ההחלטה, שלא להאריך את החוזה שלו, בדרי — בדיוק כפי ששמע ברוך לשם, שנה קודם לכן, על סילוקו שלו.

הגורל המשיך לתעתע בשבוע האחרון בשפיר ובארד. ביום הרביעי לפני שבו עיים נערכה בשעת-הצהרונים מסיבת-פרו-דה צנועה לארד בלישכת הדובר במטה הארצי. היה מי שדאג להזמין למסיבה רביעייה קאמרית, שניגנה מוסיקה קלא-סית עצובה. בעוד הברכות המנומסות נאמרו והכוסות מורמות, הגיעה הידיעה ללישכת-הדובר: בורג הדחיק את שפיר. מסיבת-הפרו-דה לארד הפכה מסיבת-פרודה כפולה. התזמורת המשיכה לנגן.

עד כאן דבריו של יוסי ינאי.

האם זה רק מקרה כי השערוריה הציבורית, שהסתמקה בהדחת שפיר, באה מיד אחרי ששפיר וארד הניפו את הגרזן על חופש-העיתונות?

אילו הייתי מאמין בכוח עליון, הייתי אומר: כל מי שניסה להתנכל לחופש-העיתונות — בציבור, בממשלה ובכנסת — בא על עונשו במהרה, ולפעמים בדרכים מיסתוריות, כאילו רבצה עליו קללה.

כך קרה לשפיר, וכך יקרה לכמה אנשים החורשים עתה מזימות כאלה בכנסת.

יוסי ינאי